

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Bakalářská práce

Michala Pykalová

2008

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Katedra společenských věd

Podmínky a požadavky na vzdělávání instruktorů v oblasti horolezectví

Vypracovala:

Michala Pykalová

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Pavel Král

Jindřichův Hradec, květen 2008

Vysoká škola ekonomická v Praze
Jarošovská 1117/II, 377 01 Jindřichův Hradec

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro akademický rok 2007/2008

Název práce: Podmínky a požadavky na vzdělávání instruktorů v oblasti horolezectví

Zadání práce: Práce analyzuje požadavky na vzdělání instruktorů horolezectví a horských vůdců v České republice. Celý vzdělávací systém srovnává s vybranými Evropskými státy.

Jméno studenta: Michala Pykalová

Ročník: 2.

Obor: MANAGEMENT

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Pavel Král

Katedra: Katedra společenských věd

Termín zadání: 3.5.2007

Termín odevzdání: Dle harmonogramu akademického roku 2007/2008

V Jindřichově Hradci 3.5.2007

Ing. Vladimír Příbyl

proděkan pro pedagogickou činnost

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma
»Podmínky a požadavky na vzdělávání instruktorů v oblasti horolezectví«
jsem vypracovala samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v příloženém seznamu literatury.

Jindřichův Hradec, květen 2008

podpis studenta

Anotace

Podmínky a požadavky na vzdělávání instruktorů v oblasti horolezectví

Práce analyzuje požadavky na vzdělání instruktorů horolezectví a horských vůdců v České republice. Celý vzdělávací systém srovnává s vybranými Evropskými státy.

květen 2008

Poděkování

Za cenné rady, náměty a inspiraci

bych chtěla poděkovat

Ing. Mgr. Pavlu Královi,

z Vysoké školy ekonomické v Praze,

Fakulty managementu v Jindřichově Hradci.

Obsah

Úvod	1
1 Co je to horolezectví	2
1.1 Definice horolezectví	2
1.2 Lezení versus horolezectví.....	2
1.2.1 Lezení	2
1.2.2 Horolezectví	4
2 Druhy lezení.....	5
2.1 Lezení na umělých stěnách	5
2.2 Skalní lezení.....	5
2.3 Lezení v horách.....	6
3 Historie a vývoj horolezectví.....	7
3.1 Horolezectví v Evropě	7
3.2 Počátky českého horolezectví	8
4 Možnosti pro lezecké začátky	11
4.1 Vhodná doba pro začátky s lezením	11
4.2 Zdroje znalostí pro začátečníky	11
5 Horolezecké asociace	12
5.1 UIAA	12
5.1.1 Horolezecký výbor UIAA	12
5.1.2 Tréninkové standardy	13
5.2 ČHS.....	13
5.3 UIAGM / IFMGA	14
5.4 ČAHV	14

5.4.1	Jak se stát horským vůdcem	15
5.5	UIMLA	16
6	Metodologie práce	17
7	Požadavky na vzdělání instruktorů.....	18
7.1	Požadavky z praxe	18
7.2	Požadavky ze zákona – ČR.....	18
8	Vzdělávací systém	23
8.1	Česká republika.....	23
8.1.1	Akreditace MŠMT – pro komerční využití	23
8.1.2	Vzdělávání instruktorů a členů ČHS	24
8.2	Velká Británie	25
8.2.1	MLTUK.....	25
8.2.2	Přehled horolezeckých kvalifikací VB.....	26
8.3	Švýcarsko	28
8.3.1	CAS	28
8.3.1.1	Letní kurzy	28
8.3.1.2	Zimní kurzy.....	31
9	Srovnání vzdělávacích systémů	33
	Závěr	37
	Literatura.....	39
	Seznam obrázků	42
	Seznam tabulek	43
	Přílohy	44

Úvod

Ve své bakalářské práci na téma „Podmínky a požadavky na vzdělávání instruktorů v oblasti horolezectví“ bych ráda zjistila, jaký je vzdělávací systém instruktorů a horských vůdců v oblasti horolezectví v České republice, jak je tato činnost zanesena v zákonech, kdo ji může provozovat a za jakých podmínek, jaké jsou nároky na jednotlivé kvalifikační stupně a jaká je odpovědnost jednotlivých instruktorů. Celý tento systém pak bude srovnáván se vzdělávacími systémy z vybraných evropských zemí na základě informací, které se podaří získat.

Horolezectví je velmi mladé sportovní odvětví. Mezi lidmi se stává stále více populárním. Tento sport je tak individuální, že si v něm najde zálibu téměř každý. Lidé, kteří se rozhodli vydat se do hor si pak musí položit otázku: „S průvodcem nebo bez něj?“ Chtěla bych, aby tato práce byla jakýmsi přehledem všech možných kvalifikací, které je možné získat u nás v ČR, rozsahu vzdělání jednotlivých kvalifikací a možnosti uplatnění instruktorů.

V teoretické části bude definován pojem lezení a horolezectví a jaký je vztah mezi nimi, historický vývoj celého tohoto odvětví s důrazem na vývoj vzdělávání a jednotlivé druhy horolezectví rozdělené podle terénu, kde jsou provozovány. Z horolezeckých asociací a organizací budou popsány ty, které se nějakým způsobem dotýkají vzdělávání v této oblasti.

Praktická část pak bude věnována samotným vzdělávacím systémům, a to v České republice a ve vybraných evropských státech. Jednotlivé systémy budou popsány podle úrovně vzdělání, tj. podle kvalifikací. Na závěr budou jednotlivé systémy navzájem porovnány.

1 Co je to horolezectví

1.1 Definice horolezectví

V mnohých publikacích se dočteme, že horolezectví se dá jen velmi těžko definovat, protože se jedná se o velký soubor činností. *„Odvětví horolezectví mají společného snad jen podobné pohyby při postupu ve vertikálním terénu.“* (Wikipedie, 2008). Horolezectví je v dnešní době jedním z nejrychleji se rozvíjejících sportů na světě, jak bylo uvedeno v Mezinárodní sportovní ročence z roku 1996. Garth Hattingh (2002, str. 6) ve své knize o horolezectví napsal: Horolezectví je: *„... něčím víc, než jen sportem. Je to vášně, životní styl, radost, stále rostoucí a rozšiřující se uvědomění si sebe sama.“*

1.2 Lezení versus horolezectví

„Rozdíl mezi horolezectvím a lezením můžeme nalézt v terénu, kde se horolezec či lezec pohybuje. Lezec je člověk, který leze po umělých stěnách, budovách, skalkách atd. Horolezec se pohybuje v horolezeckém terénu (horách, velehorách), který je charakteristický delšími nástupy, vícedélkovým lezením, objektivním nebezpečím atd. Tímto chceme naznačit, že horolezectví vyžaduje více dovedností a znalostí než lezení.“ (Vomáčko, Boštíková, 2003, str. 19)

1.2.1 Lezení

Jak je uvedeno v knize Lezení na umělých stěnách (Vomáčko, Boštíková, 2003, str. 14): *„Lezení patří odpradávná k základnímu pohybovému fondu člověka. Zaměstnáváme při něm čtyři ze šesti smyslů (zrak, sluch, hmat a smysl pro udržení rovnováhy). Lezení je (nebo alespoň bylo) pro člověka pohybem přirozeným.“* Lezení byla pro lidi vždy činnost, kterou nezbytně potřebovali ke svému životu. Především k obstarávání potravy a také k záchraně vlastního života, když před divou zvěří byli nuceni vyšplhat třeba na vysoký strom. Avšak se stále se vyvíjející civilizací už lezení pro člověka přestává být nezbytně nutnou součástí života, při existenci žebříků, požárních plošin a složité mechanizace. Proto se lezení v dnešní době stává pro lidi hlavně koníčkem a zábavou než nezbytně nutnou dovedností. Lezení není v žádném případě omezeno věkem. Je to sport pro všechny. V lezení totiž nezáleží jen na hrubé

síle, ale člověk u něj také musí přemýšlet, používat správnou techniku a koordinaci a tím může ušetřit spoustu sil a energie. Lezení je v podstatě koordinace fyzických a psychických sil lezce. Každý člověk si podle svých schopností stanoví cíle, jichž chce dosáhnout, proto tento sport není omezen věkem ani silou. Lezení je především spojeno s umělými stěnami a s lezením na skalách. Mezi základní styly lezení ve volné přírodě patří:

*„**Tradiční lezení** – lezení vyznávající tradiční hodnoty; to znamená především zakládání jištění prvolezcem, jež pak druholezec odstraňuje, a uskutečňování výstupů bez předchozí přípravy nebo prohlídky*

***Sportovní lezení** – styl lezení, který používá nýty jako hlavní prostředek jištění, což lezci umožňuje soustředit se na techniku a obtížné manévry*

***Lezení velkých stěn** – výstupy velkých stěn trvající většinou několik dní; pro tento styl lezení byly vyvinuty speciální techniky jako technické lezení, vytahování batohu a bivakování v závěsných lehátkách (hamaka)*

***Technické lezení** – lezení, při kterém se používají skoby, vklíněnce a jiná výzbroj k usnadnění výstupu, na rozdíl od použití pouze pro zajištění; pohyb vzhůru lze usnadnit přitahy za pomůcky nebo stoupáním na ně; technické lezení se obvykle používá v časové tísni nebo pokud obtížnost přesahuje hranice čistšího stylu*

***Volné lezení** – styl lezení, při kterém se k postupu používají pouze přirozené chyty a stupy, lano a technické pomůcky slouží jen k jištění; je opakem technického lezení, při kterém se technické pomůcky používají také jako chyty a stupy*

***Volné sólové lezení** – lezení bez lana a jakéhokoli jištění; pád při sólovém lezení může být smrtelný*

***Bouldering** – druh sólového lezení, lezec stoupá pouze do výšky, z které nehrozí nebezpečný pád; často se provozuje na skalních blocích vysokých tři až pět metrů“ (Creasey, Shepherd, Banks, Gresham, Wood, 2000, str. 15)*

1.2.2 Horolezectví

„Horolezectví lze považovat za druh sportu, zvláštní zálibu, pro někoho ale třeba i životní styl nebo poslání. Horolezectví dnes zahrnuje tak širokou škálu činností, že se nějaké definici vzpírá. Odvětví horolezectví mají společného snad jen podobné pohyby při postupu ve vertikálním terénu.“ (Wikipedie, 2008)

V zimních podmínkách využívají horolezci k postupu na vrchol různé speciální vybavení – cepín, mačky, lano, karabiny, skoby, speciální obuv, kyslíkové přístroje, atd.

Skialpinismus

– *„skialpinismus je v podstatě volný pohyb zimním horským terénem mimo značené cesty a upravené svahy; při sjíždění je proto potřeba si hledat cestu a být připraven na hluboký prašan stejně jako na umrzlý firn; namísto vleků a lanovek se vzhůru stoupá vlastními silami, až už na lyžích – s pomocí tzv. tuleních pásů, nebo s lyžemi na batohu a stoupacími železy na nohou; obtížnost skialpinistické túry pak závisí pouze na tom, jak strmými a exponovanými svahy se stoupá vzhůru a jak strmé a náročné svahy se sjíždějí; extrémní podoba skialpinismu obnáší výstup regulérním lezeckým terénem a využitím lana a běžného horolezeckého zajišťovacího materiálu a sjíždění velmi strmých svahů a úzkých žlebů, kde je často možnost otočit se jen pomocí přeskoků; běžně se i při sjezdu používá k jistění lano a hůlka v jedné ruce nahrazuje cepín“ (Havel, 2008)*

Lezení ve středních a vysokých velehorách (včetně lezení ve sněhu a ledu)

– za lezení ve středních velehorách je považováno především lezení ve Vysokých Tatrách, na Kavkazu nebo v Alpách; pro lezení ve vysokých velehorách jsou typické především Himaláje; je zde největší objektivní nebezpečí nějakého úrazu nebo dokonce i smrti; jedná se o fyzicky i psychicky nejnáročnější lezení; horolezci musí mít dostatečné vzdělání (musí vědět např. jak se zachovat, když se dostanou do trhliny, když je potká lavina, musí si umět poradit s extrémní zimou a špatným počasím, apod.), důležitá je také důkladná příprava na konkrétní expedice; nehodnotí se zde styl, jakým se dostanou horolezci na vrchol a jakých pomůcek použijí, jako tomu je u jiných druhů lezení, ale jde zde především o přežití

2 Druhy lezení

2.1 Lezení na umělých stěnách

Lezení na umělých stěnách bylo zpočátku bráno pouze jako trénink na skalní lezení ve volné přírodě. Postupem času se umělé stěny hodně rozšířily a to vedlo ke vzniku nového sportovního odvětví. Tento druh sportu má také svá pravidla, například lezení jen po chytech určité barvy nebo zákaz překročení určité čáry. Umělé stěny jsou v současné době velmi oblíbené, nejsou náročné na finanční prostředky a na vybavení lezce. Je to dobrý způsob, kde začít s lezením. Díky fixnímu jištění zde nehrozí téměř žádné nebezpečí, většina úrazů na umělých stěnách vzniká lidskou chybou. Nejvíce jsou umělé lezecké stěny rozšířeny v Belgii, Velké Británii a USA. (Hatting, 2002)

Lezení na umělých stěnách není příliš náročné na vzdělání. Instruktor by měl umět základy techniky jištění, vázání uzlů a lezeckého pohybu.

2.2 Skalní lezení

„Skalní lezení je dnes komplexní sportovní odvětví s vlastním slovníkem a vybavením, které má za sebou desetileté zkušenosti. Mnoho let bylo v celém světě jednou z nejrychleji se rozvíjejících aktivit provozovaných ve volném čase.“ (Creasey, Shepherd, Banks, Gresham, Wood, 2000, str. 6)

„Skalní lezení bylo vždy sportem s málo pravidly a je tomu dodnes. Rovněž s sebou od počátku nese prvek rizika. Osobní bezpečnost na umělé lezecké stěně je jedna věc, bezpečnost venku na útesech nebo v horách je věc druhá. Osobní úsudek při zvažování stupně rizika při určitém výstupu je stále důležitým aspektem každého kompetentního skalního lezce. Do jisté míry se proto lezení odlišuje od většiny jiných sportů majících soubor pravidel a zahrnujících mnohem méně objektivního rizika, ve kterých nejsou v takovém rozsahu směrodatné správný úsudek a rozhodování.“ (Creasey, Shepherd, Banks, Gresham, Wood, 2000, str. 6)

Skalní lezení je spojování s tradičním lezením a se sportovním lezením. Pro skalní lezení jsou specifické druhy skal – pískovec, žula, vápenec, atd. Skalní stěny, na kterých se leze, jsou v ČR většinou do výše 100 m. Lezec ovládá základní dovednosti

potřebné k lezení na umělých stěnách, umí zakládat jištění, je zde větší objektivní nebezpečí úrazu než na umělých stěnách.

2.3 Lezení v horách

Lezení v horách můžeme rozdělit na dvě odvětví, lezení ve středních velehorách a lezení ve vysokých velehorách. Liší se především nadmořskou výškou hor. Pro střední velehory jsou typické Alpy, Kavkaz nebo Vysoké Tatry, pro vysoké velehory jsou to např. Himaláje.

Lezení v horách je oproti lezení na umělých stěnách a skalnímu lezení velmi náročné na vybavení. Jedná se též o časově náročnou záležitost, samotná příprava může trvat několik měsíců. Při organizování expedic, které jsou pro lezení v horách vedle jednodenních výstupů typické, je třeba odpovědět si na několik otázek ohledně terénu, počasí a rizik, kolik je třeba lidí, v kterém státě se expedice uskuteční, atd. Expedice se podnikají do velkých nadmořských výšek, proto určitou dobu zabere aklimatizace, velmi důležitá je proto i dobrá fyzická kondice horolezců. (Hatting, 2002)

3 Historie a vývoj horolezectví

3.1 Horolezectví v Evropě

Světové horolezectví má své kořeny v Alpách, proto je někdy nazývané alpinismem. První velkou událostí pro horolezectví v západním světě byl rok 1786, kdy horolezci z Chamomix Michel Packard (vědec), a Jacques Balmat (hledáč krystalů) provedli první výstup na Mont Blanc. Tato událost se stala velkým průlomem v horolezectví. Dlouhou dobu nebylo horolezectví vůbec uznávané jako sport. Až v druhé polovině 19. století, kdy se horolezectví stalo oblíbenou zábavou britské šlechty, bylo uznáno jako sport.

Doba mezi roky 1857, kdy byl založen první horolezecký klub Alpine Club, a 1856 je nazývána Zlatým věkem alpinismu, kdy bylo zdoláno přes 200 významných vrcholů v Evropě. V polovině roku 1856 došlo k první velké tragédii v historii horolezectví. Jednalo se o souboj dvou horolezců, Brita Edwarda Whympera a Francouze Jeana-Antoina Carrella na vrcholku Matterhorn, který byl v té době považován za jeden z nejvyhledávanějších výstupů v Alpách. Edward Whymper se svou skupinou horolezců dostal na vrchol jako první, porazil tedy Jeana-Antoina Carrella. Na cestě zpět po severní stěně se však stala nehoda a čtyři horolezci zahynuli poté, co se s nimi utrhlo lano. Tato nehoda vyvolala ve světě velké diskuze o zkušenosti horolezců a o jejich vybavení.

Brzy se začaly uskutečňovat výstupy na vrcholy, které už byly v minulosti alespoň jednou zdolány, ale pro výstup byly využity nové cesty, které byly ovšem mnohem náročnější – nejdůležitějším faktorem pro horolezce už nebylo prvenství na té či oné hoře, ale lezlo se čistě kvůli zájmu o lezení. Mezi slavné evropské horolezce té doby patřili například Francouz Michel Croz a Švýcar Alexander Burgener, kteří se stali předchůdci dnešních slavných alpských průvodců.

První ženou, která vystoupila na Mont Blanc, se stala v roce 1808 francouzská vesničanka Marie Paradisová. Od té doby hory začaly lákat více a více žen, horolezectví začalo přitahovat lidi na celém světě. Lezlo se v Británii, Americe, Austrálii, jižní Africe a na Novém Zélandu.

Dalším oblíbeným místem, kde lidé začali lézt, se stalo Colorado v Americe. Nejnavštěvovanějším místem se stala oblast Boulder zahrnující Halley Peak, Estes Peak a Longs Peak. Začaly zde vznikat principy zdolávání nebezpečnějších cest „jenom pro zábavu“. I přesto byly hlavně výstupy v evropských Alpách považovány za hrdinské činy. V roce 1954 zde uskutečnili dva významní britští horolezci Don Whillans a Joe Brown velké množství prvovýstupů. Protože nápor horolezců z celého světa byl v Alpách a americkém Coloradu značný, začali se hledat nová místa, kde lézt.

Určitě každého napadne, že tou největší výzvou pro všechny bylo pokoření nejvyššího vrcholu světa Mount Everestu. Teprve v roce 1953 byl pokořen, když Edmund Hilary a Šerpa Tenzing konečně stanuli na jeho vrcholku. Tato skutečnost se stala počátkem velké éry horolezectví v Asii v Himalájích, dokud nebyly zdolány všechny osmitisícovky. (Hatting, 2002)

3.2 Počátky českého horolezectví

Za počátek českého horolezectví je považováno založení českého horolezeckého spolku v roce 1897. Tento spolek s názvem Český odbor Slovinského planinského družstva měl 100 členů. Vývoj českého horolezectví byl značně ovlivněn politicko-společenskými událostmi. Za Rakouska-Uherska bylo cestování volné a po postavení železnice, která spojovala Prahu s Lincem a Terstem měli čeští horolezci mnohem více příležitostí. Český odbor Slovinského planinského družstva měl největší zájem na postavení první české chaty v Savinjských Alpách. Stavba se nakonec uskutečnila a slavnostně byla otevřena v roce 1900. Činnost Slovinského planinského družstva fakticky ukončila první světová válka v roce 1914. Český odbor Slovinského planinského družstva definitivně ukončil svou činnost až v roce 1918 po vzniku samostatné Československé republiky. Po rozpadu tohoto spolku se horolezci začali sdružovat v Klubu českých turistů. Ten ovšem nevyhovoval potřebám pár stovek horolezců a tak začaly snahy o osamostatnění. Až roku 1924 byl nově založen Klub alpistů československých – KAČS. KAČS se během let neustále rozšiřoval, zakládal pobočky v mnoha městech Československa. V roce 1928 vznikl první cvičitelský sbor KAČS. Zájem českých horolezců se začal obracet do Prachovských skal, kde začal soustavný výcvik horolezců. V roce 1934 vydal Josef Janeba prvního českého průvodce „Horolezecká cvičení v Prachovských skalách.“

Mezi významné české horolezce patřil Antonín „Haryk“ Zima, který jako první pochopil techniku zajišťování a začal vzdělávat mladé české horolezce. Horolezectví se začalo šířit i do dalších českých hor.

V roce 1921 došlo ke sloučení Tatranského spolku turistického a Klubu českých turistů a vznikla organizace s celostátní působností – Klub československých turistů. Tatranská komise Klubu československých turistů se mimo jiné věnovala i řízení horských vůdců a záchranné služby. Společně s místními znalci Tater zde začali pracovat i horolezci.

Velkou roli v československém horolezectví zahrál samostatný slovenský kroužek horolezců IAMES (I – idealismus, A – alpinismus, M – moralita, E – eugenika, S – solidarita). Tato organizace začala nový projekt tzv. horolezecké týdny, kde začala s přípravou mladých alpinistů. Tento projekt se propagoval horolezectví na území celého státu, zúčastnit se ho mohl každý občan.

V letech 1939 – 1945 kvůli politické situaci a okupaci došlo k odloučení českého a slovenského horolezectví. Slovenské horolezectví se dále rozvíjelo, kdežto čeští horolezci přestali mít přístup do Tater, a tak se lezlo jen domácích skalních oblastech. Několik významných horolezců v této době přišlo o svůj život v koncentračních táborech.

Po roce 1945 se vše vrátilo do původního stavu. Češi měli opět přístup do Tater a obnovila se i činnost Klubu československých alpinistů a horolezeckého odboru Klubu československých turistů, na Slovensku pak Sboru tatranských horolezců IAMES. Pokračovaly i nadále horolezecké týdny IAMES. První cvičitelský kurz, kterého se zúčastnili nejlepší alpinisté z doby protektorátu zorganizoval JUDr. Otto Jelínek v červenci 1945 na Popradském plese. Činnost instruktorů zde zajišťovali zkušení předváleční horolezci. V roce 1946 a 1947 se konaly další kurzy ministerstva školství, kterých se společně zúčastnili Češi a Slováci, a to i v zimním období.

V době fašistické okupace bylo centrem českého horolezectví Hruboskalsko, kde se také v roce 1946 konal sjezd zástupců všech horolezeckých organizací v Československu. První celostátně integrovanou organizací v československém tělovýchovném a sportovním hnutí se po schválení sjezdu stal federativní Svaz československých horolezců, který vznikl spojením alpinistických spolků. V roce 1947 byli vysláni Antonín Veverka a Vladimír Procházka do tábora vybraných horolezců

v Chamonix. Téměř ve stejné době prošlo kurzem francouzské školy École Nationale de Ski et d'Alpinisme šest československých cvičitelů.

V roce 1953 se horolezecká sekce vyčlenila z oddělení turistiky a přešla do oddělení sportů. K této události došlo zrušením sokola a vytvořením Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport (SVTVS). Do tělovýchovného hnutí byla zavedena jednotná sportovní klasifikace a horolezci vypracovali systém výkonnostních tříd.

České horolezectví se i přes absenci velehor a kvůli často nepříznivým ekonomickým a politickým podmínkám zařadilo po bok mezinárodně úspěšných a přírodními i ekonomickými podmínkami vybavených alpinistických velmocí, a to díky nadšení a zaujetí jednotlivců. (Procházka, 2008)

4 Možnosti pro lezecké začátky

4.1 Vhodná doba pro začátky s lezením

Asi každý, když byl malý, určitě někdy lezl po nějaké prolézačce, snažil se vyšplhat na nějaký strom nebo jen přelézal nějakou zeď. Je to vlastně pro každého první příležitost, jak začít s lezením bez potřeby nějakého lezeckého vybavení. Za nejvhodnější dobu, kdy začít lézt, je považováno období mezi osmým a devátým rokem života. Jak je všeobecně známo, děti si v mládí všechno mnohem lépe pamatují. Stejně je to i s lezením, děti jsou schopny učit se novým pohybům a velmi snadno si je také zapamatují. Pokud se nějaké dítě rozhodne zabývat se lezením závodně, pak se doporučuje s náročnějším tréninkem začít okolo dvanáctého roku. Pokud člověk propásne dětství a s lezením by chtěl začít v pozdějším věku, není to vůbec problém. Lezení není vůbec omezeno věkem, člověk si leze podle svých schopností a dovedností. *„Lezení je nenásilný sport a v rekreační podobě přináší všem věkovým skupinám radost z pohybu a mnohokrát pocit vlastního překonávání. Takže opravdu můžeme začít kdykoliv.“* (Vomáčko, Boštíková, 2003, str. 15)

4.2 Zdroje znalostí pro začátečníky

Jak a kde začít s lezením je o něco složitější otázka, než kdy začít. Nejlepší je samozřejmě, když člověk má nějakého známého, který ho může vzít na stěnu a naučit ho nějakým základům. Ostatní, kteří nemají takové štěstí, mají několik dalších možností. Jednou z nich je navštívit umělou lezeckou stěnu, pokud se v okolí nějaká vyskytuje. Personál by měl člověku poradit, na koho se obrátit, aby ho naučil základním dovednostem. Možností pro rodiče, kteří chtějí, aby jejich dítě lezlo, je kontaktovat Český horolezecký svaz, kde jim poradí nejbližší oddíl věnující se lezení mládeže. Vysokoškoláci mají situaci jednodušší, dnes už téměř na každé vysoké škole je katedra nebo kabinet tělesné výchovy, kde nějaký kurz lezení vypisují. Jednou z neposledních možností je vyhledat sám nějakou lezeckou školu ve svém okolí a navštívit ji. V současné době jich sice není nadbytek, ale k nalezení jsou. (Vomáčko, Boštíková, 2003)

5 Horolezecké asociace

5.1 UIAA

Obr. 1 Logo UIAA

UIAA = Union Internationale des Associations d'Alpinisme

UIAA je mezinárodní organizace, která sdružuje několik miliónů horolezců a lezců z celého světa. Byla založena v roce 1932 v Chamomix ve Francii. Nyní sdružuje přes 88 členských asociací z 76 zemí.

V letech 1933 – 1939 organizace velmi těžce pracovala. Bylo vytvořeno více než 25 detailně popsaných záznamů různých témat. Některé z nich jsou velmi důležité i dnes, jako vzdělávání mladých, lavinové studie a ochrana hor.

V roce 1995 byla asociace uznána Mezinárodním olympijským výborem (International Olympic Committee – IOC) jako Mezinárodní Federace reprezentující horolezce a lezce. Tato asociace hraje důležitou roli při regulaci bezpečnostních standardů a vybavení používaného při lezení. (Wikipedie, 2008)

5.1.1 Horolezecký výbor UIAA

Horolezecký výbor UIAA se zabývá třemi hlavními oblastmi – technikou, etikou a předpisy horolezectví. Rozděluje se na dvě pracovní skupiny – Pracovní skupina pro tréninkové standardy a Pracovní skupina právních expertů. V oblasti etiky je velmi důležitou Tyrolská deklarace, která se odvolává na tyto hodnoty - akceptovat riziko a převzít odpovědnost; porovnat cíle se svými schopnostmi a dovednostmi; hrát poctivě a podávat čestně hlášení; snažit se co nejlépe praktikovat horolezectví a neustále se vzdělávat; být ohleduplný, tolerantní a pomáhat si navzájem; chránit divoký a přírodní

charakter hor a stěn; podporovat místní komunity a jejich udržitelný rozvoj. Pro vzdělávání v oblasti horolezectví je nejdůležitější oblastí technika, kde horolezecký výbor UIAA vytvořil standardy pro tištěné průvodce, které stanovují kritéria pro průvodce používané lezci ostatních zemí, a tréninkové standardy. (Union Internationale des Associations d'Alpinisme, 2008)

5.1.2 Tréninkové standardy

UIAA chce podpořit správné provádění obecných tréninkových metod pro horolezecké vůdce a instruktory. Proto vytvořila tzv. tréninkové standardy pro členské organizace UIAA, podle kterých si mohou zkontrolovat, zda jejich tréninkové a hodnotící schémata mohou být nezávisle přezkoušena experty UIAA. Je to jedna z možností pro horolezce z různých zemí, jak zjistit kvalifikaci každého z nich.

Tréninkové standardy existují pro tyto aktivity: vysokohorská turistika, zimní vysokohorská turistika, sportovní lezení (např. jednodélkové nebo vícedélkové s fixním vybavením), skalní lezení (jištění zakládané prvolezcem – klasické lezení; jednodélkové nebo vícedélkové), ledové lezení, lezení v horách a skialpinismus.

Pokud chce organizace používat tuto tréninkovou etiketu, pracovní skupina tréninkových standardů (Training Standards Working Group) jí přidělí experta, který s ní bude spolupracovat, pomůže ohodnotit stávající tréninkové metody a schémata a pokud je třeba, pomůže je zlepšit. Tato schémata nejsou nějak fixně stanovena, vždy se přizpůsobují dané zemi. (Union Internationale des Associations d'Alpinisme, 2008)

5.2 ČHS

Obr. 2 Logo ČHS

ČHS = Český horolezecký svaz

„Český horolezecký svaz je občanské sdružení zastupující přes 381 organizačních složek, které sdružuje horolezce, sportovní lezce a skialpinisty.

K 1. únoru 2007 měl svaz 14 065 zaregistrovaných členů z toho 3088 žen.“ (Český horolezecký svaz, 2008). Je členem mezinárodní asociace UIAA. „Posláním ČHS je podporovat všestranný rozvoj horolezeckého sportu, prosazovat a zastupovat zájmy svých členů a členských organizací na oficiální úrovni. ČHS doporučuje vhodnou metodiku a zajišťuje výcvik a trénink svých členů. Zároveň se svaz snaží pomoci zachovat přírodní bohatství, ve kterém se horolezectví provozuje.“ (Český horolezecký svaz, 2008). Členství v ČHS mimo jiné umožňuje stát se instruktorem horolezectví.

5.3 UIAGM / IFMGA

Obr. 3 Logo UIAGM

UIAGM = Union Internationale des Associations des Guides de Montagne

IFMGA = International Federation of Mountain Guides Associations

Celosvětová organizace UIAGM byla založena vůdci z Rakouska, Francie, Švýcarska a Itálie existuje od roku 1965 a v současné době sdružuje asociace horských vůdců z více než dvaceti států v Evropě, Asii, Americe a Oceánii, zastupující celkem téměř 6000 vůdců. (International Federation of Mountain Guides Associations, 2008)

5.4 ČAHV

Obr. 4 Logo ČAHV

ČAHV = Česká asociace horských vůdců

CMGA = Czech mountain guide association

ČAHV byla založena v roce 1998 Vítem Novákem, Ladislavem Jiráskem a Josefem Šimůnkem. Cílem ČAHV bylo stát se členem mezinárodní asociace horských vůdců IFMGA. V roce 2002 vytvořil Dušan Stuchlík systém vzdělávání českých horských vůdců a představil ho na mezinárodním kongresu IFMGA v Bledu ve Slovinsku. V roce 2004 byla Česká republika přijata mezi kandidátské země IFMGA. Partnerskou zemí nám bylo určeno Rakousko, které dohlíželo na první vzdělávací běh českých horských vůdců prostřednictvím svých instruktorů. Dne 25. 11. 2006 byla ČAHV přijata jako právoplatný člen IFMGA na kongresu v řecké Meteoře.

„Cílem ČAHV je sjednotit výcvik, pravidla, etiku a odpovědnost horských vůdců České republiky tak, aby tato profese odpovídala mezinárodním, všeobecně uznávaným pravidlům IFMGA. IFMGA chce nabídnout především českým klientům profesionálně vycvičené horské vůdce, kteří zaručují standart IFMGA při vedení ve skalních, ledových, horských, vysokohorských a skialpinistických terénech ve všech zemích světa. Dále chce ČAHV do budoucna podniknout takové kroky, aby licence „Horský vůdce IFMGA“ byla v ČR jedinou platnou licenci pro vedení klientů ve výše uvedených terénech a zároveň byla zakotvena v Živnostenském zákoně.“ (Česká asociace horských vůdců, 2008)

5.4.1 Jak se stát horským vůdcem

Kurz na horského vůdce organizovaný ČAHV trvá necelé dva roky. Kandidát musí doložit čistý trestní rejstřík, doklad o zdravotní prohlídce a přehled dosavadních výstupů a túr a následně projít nemálo náročnými přijímacími zkouškami, které mají tři části – lezení, led a lyže. Každá z těchto částí je pak rozdělena na další konkrétní dovednosti, které musí kandidát zvládnout. Během prvního roku musí zvládnout projít různými výcviky a kurzy, které trvají dohromady cca 90 dnů. Po prvním roce se skládá aspirantská zkouška, poté může aspirant vést klienty pod dohledem právoplatného horského vůdce. Na konci druhého roku pak aspirant skládá závěrečnou zkoušku a získává titul Horský vůdce, což je vrcholem celého kurzu. (Česká asociace horských vůdců, 2008)

5.5 UIMLA

Obr. 5 Logo UIMLA

UIMLA = Union of International Mountain Leader Associations

UIMLA byla založena v listopadu 2004. Na mýtinku bylo rozhodnuto, že všichni mezinárodní horští vůdci budou mít stejné ohodnocení (karnet) a budou používat stejný odznak, který jim bude sloužit jako mezinárodně uznávanou legitimace. UIMLA se snaží identifikovat profesionály z ostatních zemí a pokud chtějí, tak jim pomáhá organizovat vzdělávací systém a certifikace. UIMLA sdružuje národní asociace profesionálů z Andory, Belgie, Španělska, Francie, Velké Británie, Polska a Švýcarska.

UIMLA má tři hlavní cíle: podporovat profesi horských vůdců a posílit její rovnost i mimo Evropu, vytvořit vztah mezi profesionály různých národností a účastnit se tréninků a kvalifikací mezinárodních horských vůdců, reprezentovat tuto profesi na evropské a mezinárodní úrovni.

Mezinárodně uznávané jsou pouze dvě kvalifikace, a to Horský vůdce IML a horský vůdce UIMGA/IFMGA. Držitelé těchto dvou kvalifikací mohou pracovat také v horách ve Velké Británii. (Wikipedie, 2008)

6 Metodologie práce

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjistit podmínky a požadavky na vzdělávání instruktorů v oblasti horolezectví, tzn. analyzování vzdělávacího systému v České republice a srovnání s vzdělávacími systémy ve vybraných evropských státech. Pro potřeby srovnání v praktické části práce byly vybrány vzdělávací systémy ve Velké Británii a Švýcarsku. Velká Británie byla vybrána z důvodu, že jde o zemi, která hraje velkou roli v historii tohoto sportovního odvětví a také proto, že přispěla významně k tomu, aby horolezectví bylo uznané jako sport. Švýcarsko bylo vybráno jako zástupce alpských zemí.

K dosažení hlavního cíle práce bylo stanoveno několik dílčích cílů. Jedním z nich je zjistit požadavky na vzdělání instruktorů z praxe, jejich základní znalosti a dovednosti na jednotlivých kvalifikačních stupních. Dalším dílčím cílem jsou požadavky na vzdělání ze zákona, jaké kurzy je nutné absolvovat k získání živnostenského listu na danou činnost a kdo tyto kurzy realizuje. Posledním dílčím cílem je analýza vzdělávacích systémů v ČR, Velké Británii a Švýcarsku. Bylo třeba zjistit, které organizace se zabývají vzděláváním v oblasti horolezectví, jak jsou tyto systémy propracovány a jakých kvalifikací lze v jednotlivých státech dosáhnout.

Požadavky na vzdělání ze zákona byly zjišťovány osobním dotazováním na živnostenském úřadě a analýzou živnostenského zákona. Vzdělávací systém ČR byl analyzován pomocí internetových stránek Českého horolezeckého svazu a dotazováním na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy pro zjištění akreditovaných rekvalifikačních kurzů. Zahraniční systémy pak byly analyzovány přes oficiální internetové stránky horolezeckých organizací v daných státech.

7 Požadavky na vzdělání instruktorů

7.1 Požadavky z praxe

Lezení na umělé stěně

Lezení na umělé stěně, je nejméně náročné na vzdělání. Objektivní riziko je zde nejmenší, protože je na stěnách fixní jištění. U lezce se proto vyžaduje znalost uzlů, lezeckého pohybu a základy techniky jištění. Všeobecně při lezení jsou důležité určité schopnosti lezce jako třeba silové schopnosti, obratnost, rovnováha, dobrá pohyblivost a rovněž i různé psychické vlastnosti. Zároveň se zde vyžaduje znalost první pomoci. (Vomáčko, Bošítková, 2003)

Skalní lezení

Skalní lezení vychází ze základních znalostí a dovedností na umělých lezeckých stěnách, mnoho skalních lezců začínalo s lezením právě tam. U skalního lezení je důležitá znalost vázání uzlů, lezecká technika a práce s lanem. Oproti lezeckým stěnám je už nutná dobrá znalost jištění, především umět jištění zakládat (např. friendly, hexentry a vklíněnce), s tím se na lezecké stěně lezec nesetká. (Creasey, Shepherd, Banks, Gresham, Wood, 2000). Na této úrovni se také vyžaduje znalost první pomoci, ale i záchrana a transport zraněného.

Lezení v horách

Lezení v horách je na vzdělání nejnáročnější. Kromě znalosti lezecké techniky, vázání uzlů, práce s lanem a znalosti jištění by měl lezec také umět pracovat s mapou, buzolou, kompasem a dalšími prostředky vhodnými k orientaci v horách. Neméně důležitá je v horách také znalost počasí, první pomoci, záchrany zraněného i sebe sama z prasklin a transport zraněného. Při zimním lezení je důležité umět ohodnotit nebezpečí lavin, vyhledávání lidí v lavinách a jejich záchrana.

7.2 Požadavky ze zákona – ČR

Při šetření na živnostenském úřadě bylo zjištěno, že pro ohlášení vázané živnosti „Poskytování tělovýchovných a sportovních služeb v oblasti... „ pro instruktory lezení na umělé stěně a instruktory skalního lezení je třeba mít vysokoškolské vzdělání nebo

vyšší odborné vzdělání tělovýchovného směru nebo absolvovaný kurz akreditovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo jiným ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, což se slučuje i s výkladem živnostenského zákona, který je znázorněn v následující tabulce.

Tab. 1 Poskytování tělovýchovných a sportovních služeb v oblasti ...

Obor	Průkaz způsobilosti	Poznámka
Poskytování tělovýchovných a sportovních služeb v oblasti...	vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání v oblasti tělesné kultury, tělovýchovy a sportu, nebo osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné způsobilosti vydaný institucí akreditovanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo jiným ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována	ohlašovatel vymezí předmět podnikání podle § 45 odst. 4 věty první zákona č. 455/1991 Sb., ve znění zákona č. 286/1995 Sb., v souladu s předloženými doklady o odborné způsobilosti

(Příloha č. 2 k zákonu č. 455/1991 Sb. Vázané živnosti)

§ 45 odst. 4 věta první zákona č. 455/1991 Sb. – Ohlašovatel je povinen vymezit předmět podnikání uvedený v ohlášení s dostatečnou určitostí a jednoznačností.

Dále bylo na živnostenském úřadě zjištěno, že pro provozování vázané živnosti „Průvodcovská činnost horská“ pro horské vůdce a horské průvodce je třeba být starší 18 let a mít absolvovaný rekvalifikační kurz akreditovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo vystudovanou vysokou školu nebo vyšší odbornou školu tělovýchovného zaměření. Po analýze živnostenského zákona však byly zjištěny podmínky, které nebyly úplně totožné s tvrzením úředníků na živnostenském úřadě. V následujících tabulkách jsou znázorněny údaje z živnostenského zákona.

Tab. 2 Způsoby prokazování odborné způsobilosti - Průvodcovská činnost horská

Obor živnosti	Způsob prokazování odborné způsobilosti
Průvodcovská činnost horská	a) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné způsobilosti vydaný institucí akreditovanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo příslušným ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, nebo
	b) doklad o vykonání zkoušky podle vyhlášky vydané ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována (§ 73a odst. 3 živnostenského zákona), nebo
	c) doklad o vykonání tříleté praxe v oboru v nezávislém postavení (§2 a § 23 obchodního zákoníku) nebo v pracovněprávním vztahu

(Sbírka zákonů č. 209/2001)

Nařízení vlády ze dne 14. 5. 2001 stanovuje seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost stanovenou tímto nařízením.

Tab. 3 Průvodcovská činnost horská

Obor	Průkaz způsobilosti	Poznámky
Průvodcovská činnost horská	Pro horskou průvodcovskou činnost: §22 odst. 1 písm. e) zákona č. 455/1991 Sb., ve znění zákona č. 286/1995 Sb. a zákona č. 356/1999 Sb.	Platí v rozsahu osvědčení

(Příloha č. 2 k zákonu č. 455/1991 Sb. Vázané živnosti)

§22 odst. 1 písm. e) zákona č. 455/1991 – osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné způsobilosti vydaným institucí akreditovanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo příslušným ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a dokladem o vykonání čtyřleté praxe v oboru. (Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání)

Tab. 4 Výňatek ze zákona č. 286/1995 Sb. – příloha č.2 k zákonu č. 455/1991 Sb.

Obor	Průkaz způsobilosti	Poznámka
Horský průvodce	Osvědčení o odborné způsobilosti vydané Horskou službou příslušné oblasti	Platí v rozsahu osvědčení

(Zákon č. 286/1995 Sb.)

U každé vázané živnosti je lhůta 15 dnů pro zamítnutí ohlášené živnosti. Po ohlášení živnosti zkoumá živnostenský úřad, zda jsou doklady potřebné k prokázání odborné způsobilosti dostačující. Pokud je třeba důkladnějšího prošetření, je celá záležitost přes krajský úřad předána Ministerstvu průmyslu a obchodu.

Podle obsahové náplně živností vázaných „*průvodcovskou činností horskou je činnost **průvodce po horách**, která spočívá v organizování a provádění jednotlivců nebo skupin v horském prostředí, s výjimkou oblastí ledovců, skal, kaňoningu a všech dalších terénů, v nichž postup vyžaduje použití horolezecké techniky, horolezeckých pomůcek a materiálu (zejména stoupacích želez, cepínů, lan, jisticích prostředků), kdy v zasněžených horských terénech je provádění možné pouze ve zvlněných terénech severského typu, kromě terénních zlomů a je vyloučena realizace jakýchkoli lyžařských, skialpinistických a obdobných činností s výjimkou chůze na sněžnicích, a činnost **horského vůdce**, kterou je organizování a provádění jednotlivců nebo skupin v horském a vysokohorském prostředí, včetně ledovců, při skalním lezení a horolezectví na zajištěných cestách, umělých lezeckých stěnách, při skialpinistických túrách, vedení a organizování vysokohorských expedic, včetně zajišťování bezpečnosti. V rámci živnosti je možno uskutečňovat činnost informační, poskytování poradenských služeb při výrobě lezecké, horolezecké, skialpinistické a obdobné výzbroje a výstroje, včetně půjčování takové výzbroje a výstroje.“ (Příloha č. 2 nařízení vlády č. 469/2000 Sb.)*

V obsahové náplni jsou zmíněny dva druhy průvodcovské činnosti horské a to průvodce po horách a horský vůdce. Při dotazování na živnostenském úřadě bylo zjištěno, že každá osoba si sama zvolí, jestli bude vystupovat jako průvodce po horách

nebo jako horský vůdce a samozřejmě s tím nese adekvátní odpovědnost. Ze zákona má každý právo na to, aby za něj průvodce/vůdce nesl odpovědnost.

8 Vzdělávací systém

8.1 Česká republika

Vzdělávací systém v České republice je rozdělen na dva systémy. Prvním je interní vzdělávací systém Českého horolezeckého svazu, druhým jsou pak kurzy akreditované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Získávání informací o vzdělávacím systému ČHS bylo bez problémů, všechny informace jsou dobře dostupné z internetových stránek ČHS (www.horosvaz.cz). Informace o akreditovaných kurzech MŠMT byly získávány z internetových stránek MŠMT (www.msmt.cz) a osobním dotazováním pomocí e-mailu (Jan.Trnka@msmt.cz). Získávání těchto informací bylo obtížné, protože seznam akreditovaných zařízení ve sportu a tělovýchově (uvedený v příloze č. 3) byl nekompletní. I po obdržení odkazu na databázi všech akreditovaných zařízení nebylo možné dohledat všechna zařízení akreditovaná MŠMT v oblasti horolezectví.

8.1.1 Akreditace MŠMT – pro komerční využití

Instruktor lezení na umělých stěnách

Licence je akreditována Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) jako další vzdělávání pedagogických pracovníků. Tento kurz je určen především pro pedagogické pracovníky na všech stupních škol, vedoucím zájmových kroužků, provozovatelům umělých stěn a dozoru na umělých stěnách.

Instruktor skalního lezení

Jedná se o další licenci akreditovanou MŠMT. Kurzy na instruktora skalního lezení jsou určeny pro pedagogické pracovníky, vedoucí a instruktory v horolezeckých oddílech a provozovatele soukromých horolezeckých škol. Absolvent kurzu obdrží „osvědčení“: Instruktor skalního lezení. Na toto osvědčení je možno získat Živnostenský list pro danou činnost.

Průvodcovská činnost horská – ŽZ

Tento vzdělávací kurz je určen pro průvodce cestovních kanceláří, ale i pro pedagogické pracovníky, kteří pořádají turistické akce v horách. Na základě

absolvování tohoto kurzu je možné získat Živnostenský list na průvodcovskou činnost horskou.

8.1.2 Vzdělávání instruktorů a členů ČHS

V současné době poskytuje Český horolezecký svaz (ČHS) prostřednictvím vlastního vzdělávacího systému interní kurzy vzdělávání. Tyto kurzy jsou určeny pouze pro členy ČHS a jsou vedeny lektory Metodické komise ČHS.

Vzdělávací kurzy jsou realizovány ve třech oblastech:

Instruktor sportovního lezení

Jedná se o nejzákladnější stupeň vzdělání v rámci ČHS. Instruktor je vzdělán a přezkoušen v rozsahu standartu ČHS. Výuku může provádět na umělých lezeckých stěnách a ve skalních sportovních oblastech (bez zakládání bodů vlastních jistících bodů) do jedné lanové délky. Absolvent kurzu „instruktor sportovního lezení“ může vést základní lezecký výcvik v oddílech ČHS a výuku v rámci oddílových stěn a úvodních částech horoškol.

Instruktor skalního lezení

Tento kurz je nadstavbou ke kurzu instruktor sportovního lezení. Instruktor je vzdělán a přezkoušen v rozsahu mezinárodního standartu „Rock climbing instructor“ UIAA. Působnost instruktora je omezena na umělou lezeckou stěnu, skalní sportovní oblasti (bez zakládání bodů vlastních jistících bodů) do jedné lanové délky, tradiční skalní oblasti včetně pískovce a na vícedélkové skalní lezení v letních horách neledovcového charakteru. Absolvent kurzu „Instruktor skalního lezení“ může vést základní lezecký výcvik v oddílech ČHS, výuku v rámci oddílových stěn a úvodních částech horoškol, výuku ve skalních terénech sportovního i tradičního charakteru a výuku vícedélkového skalního lezení v letních horách neledovcového charakteru.

Instruktor horolezectví

Jde o nejrozsáhlejší vzdělání v rámci systému ČHS. Instruktor je vzdělán a přezkoušen v rozsahu mezinárodního standartu „High alpine leader“ UIAA. Instruktor horolezectví smí působit na umělé stěně, ve skalních sportovních oblastech (bez zakládání bodů vlastních jistících bodů) do jedné lanové délky, v tradičních skalních oblastech včetně pískovce, při vícedélkovém skalním lezení v letních a zimních horách

ledovcového charakteru i neledovcového charakteru a při základní výuce skialpinismu. Absolvent kurzu „instruktor horolezectví“ může vést lezecký a horolezecký výcvik v oddílech a horoškolách oddílů ČHS, výuku lezení na umělé lezecké stěně, ve sportovních a tradičních skalních oblastech, letních a zimních horách včetně ledovců a základní výuku skialpinismu.

Instruktoři mající vzdělání ČHS mohou provádět výuku pouze v rámci ČHS, tzn. nemají oprávnění vést výuku komerčním způsobem. (Český horolezecký svaz, 2008)

8.2 Velká Británie

8.2.1 MLTUK

= Mountain Leader Training United Kingdom

MLTUK je koordinační orgán pro všechna horolezecká tréninková schémata ve Velké Británii, dohlížející na školení a ohodnocení okolo šesti tisíc vůdců, instruktorů a průvodců. MLTUK je přímo odpovědná za Mountaineering Instructor Award (summer), Mountaineering Instructor Certificate and International Mountain Leader Awards a úzce spolupracuje se čtyřmi národními radami: MLTE (Mountain Leader Training England), MLTNI (Mountain Leader Training Northern Ireland), MLTS (Mountain Leader Training Scotland) a MLTW (Mountain Leader Training Wales) a s BMG (British Mountain Guides), kteří jsou zodpovědní za ostatní kvalifikace. MLTUK také reprezentuje Velkou Británii mezinárodně v záležitostech týkajících se horolezeckého výcviku a zabezpečuje mezinárodní uznávání kvalifikací. (Mountain Leader Training UK, 2008)

Britský vzdělávací systém je jeden z nejdůkladnějších a pevně zavedených ve světě. Je rozdělen na 9 stupňů vzdělání, většina z nich je podmíněna absolvováním některého z předchozích stupňů. Návaznosti jednotlivých kurzů jsou znázorněny v příloze č. 2.

Dvě z horolezeckých kvalifikací VB jsou uznávány mezinárodně – Mezinárodní horský vůdce a vůdce UIAGM.

8.2.2 Přehled horolezeckých kvalifikací VB

CWA – Climbing Wall Award

Kvalifikace je specificky zaměřená na dozor odpovědný za skupiny lezců na lezeckých stěnách, byla velmi diskutovaná mnoho let a představena v lednu 2008, do té doby byla národně uznávanou minimální kvalifikací pro práci v lezeckých halách Single Pitch Award (SPA). Mezi hlavní dovednosti patří lezení s horním jištěním, bouldering. Kurz je zaměřen na vzdělání potřebné k doзору na umělých stěnách, dodržení bezpečnosti a k výuce pohybových dovedností.

SPA – Single Pitch Award

Opravňuje držitele k dohlížení na skupiny na jednodélkových skalních výstupech a na lezeckých stěnách. Pro získání tohoto ohodnocení je třeba více než jen dobré lezecké dovednosti. Uchazeč je vzděláván v několika oblastech - bezpečnost řízení skupin, uvnitř i venku, etiketa skalních útesů, odpovědnost k životnímu prostředí, atd., naučí se zde, jak se stát úspěšným poradcem, povzbuzujíc ostatní, aby si užili bezpečně svůj výstup, mezitím také zlepšuje některé ze svých vlastních lezeckých dovedností.

WGL – Walking Group Leader

Absolvování tohoto kurzu opravňuje držitele k vedení skupin do nehorských kopcovitých terénů v letních podmínkách.

ML – Mountain Leader Award

Opravňuje držitele k vedení jednotlivců a skupin do všech horských oblastí ve Velké Británii v letních podmínkách. Absolvent kurzu si osvojí schopnosti při vedení skupin, základní dovednosti v navigaci ve všech podmínkách, dozví se něco o počasí, vybavení a jištění.

ML (W) – Mountain Leader Award (Winter)

Jedná se o nejnižší možné vzdělání pro vedení lidí v zimních podmínkách. Opravňuje držitele k vedení skupin ve všech horských oblastech Velké Británie v plných zimních podmínkách a zahrnuje rozbor sněhové pokrývky a lavinového nebezpečí, zimního počasí, jištění ve sněhu, vyučování použití cepínu a stupaček, bezpečnostních sněhových úkrytů, navigace, expedic atd. Držitel musí nejprve absolvovat předcházející

kurz ML, než začne s výukou ML (W). Ocenění ML (W) je světoznámé jako velmi obtížné a zahrnuje dvě noční expedice ve sněhu.

MIA – Mountain Instructor Award

MIA je postaveno na ML a opravňuje držitele k vyučování ve všech horských oblastech ve Velké Británii v nezimních podmínkách zahrnující vícedélkové skalní lezení. Před absolvováním tohoto kurzu je nutné projít kurzem ML.

MIC – Mountain Instructor Certificate

Tento kurz je postaven na kurzu MIA a ML (W) a opravňuje držitele k vyučování ve všech horských oblastech jako MIA a zahrnuje zimní lezení ve sněhu a ledu. Účastník kurzu musí mít absolvovány kurzy ML (W) a MIA.

IML – International Mountain Leader

Opravňuje držitele k vedení ostatních lidí ve všech horách po celém světě, ačkoli ne na cestách vyžadujících horolezecké techniky nebo v ledovém terénu. V roce 1992 se země Velká Británie, Irsko, Francie, Španělsko, Itálie, Rakousko a Belgie dohodly na obecné kvalifikaci pro profesionální vedení skupin v horských oblastech, poté bylo toto rozhodnutí rozpracováno a rozšířeno do mnoha nových zemí sdružujících se v Unii mezinárodních asociací horských vůdců (UIMLA – Union of International Mountain Leader Associations). Účastník kurzu musí být držitelem ML a ML (W). Osoba pracující jako IML musí být členem Britské asociace mezinárodních horských vůdců (BAIML – British Association of International Mountain Leaders).

UIAGM Guide

Nejvyšší horolezecká kvalifikace. Držitel je oprávněn vyučovat ve všech oblastech horolezectví včetně skialpinismu, celosvětově. Držitelé MIA/MIC mají výhodu v podobě zkráceného tréninku a kvalifikaci v určitých oblastech. UIAGM/IFMGA vůdce je jediná osoba, která může vést nebo vzdělávat profesionálně vysokohorské lezení (alpine climbs) a na ledovcích.

(Mountain Leader Training UK, 2008)

8.3 Švýcarsko

8.3.1 CAS

CAS = Club Alpine Suisse

CAS spojuje horolezce a lezce ze všech švýcarských regionů. Tento spolek byl založen v roce 1863.

CAS nabízí kompletní vzdělání v horolezecké oblasti pro lidi v každém věku a v nejrůznějších druzích horských sportů. Nabízí také individuální vzdělání věnované horolezeckým technikám různých úrovní (zaváděcí kurzy, základní kurzy, zdokonalovací kurzy). (Club Alpine Suisse, 2008). Vzdělávací systém je rozdělen na zimní a letní kurzy, které jsou dále děleny na jednotlivé kvalifikace podle úrovně vzdělání a zaměření. Celý vzdělávací systém je rozdělen do velkého množství krátkých kurzů, každý kurz trvá pouze několik dní. Každý kurz je jistým druhem specializace, např. podle věku na mladistvé, na seniory (sport.); podle terénu na předalpský, alpský, včetně ledovců; atd.

8.3.1.1 Letní kurzy

Moniteur d'alpinisme en famille

Základními požadavky pro zapsání do kurzu jsou členství v CAS, dobrá základní znalost horolezectví, práce s lanem, znalost bezpečnosti v horském terénu a platné osvědčení o znalosti první pomoci. Kurz je nastaven pro vedení dětí a rodičů, absolvent získá znalosti v oblasti metodologie, formy organizace a praktických aplikací s rodinami, které jsou základy k práci s dětmi a rodiči v oblasti horolezectví.

Moniteur d'alpinisme juvénile

Základními požadavky pro zapsání do kurzu jsou členství v CAS, věk minimálně 18 let, platné osvědčení o znalosti první pomoci a dobrá základní znalost horolezectví (práce s lanem, bezpečnost v horském terénu, výstupy). Během kurzu se při výuce klade důraz na teorii horolezectví mladistvých, na praktické aplikace, na kolektivní horolezectví se skupinou dětí a na technickou a pedagogickou metodologii adaptovanou na děti.

Chef de courses de randonnée en montagne

Základními požadavky pro zapsání do kurzu jsou zkušenosti se samostatnou přípravou a realizací dlouhých pochodů v horách, s používáním mapy a buzoly a platné osvědčení o znalosti první pomoci. Náplní kurzu je výuka přípravy kurzů, orientace, vedení skupin v určitém prostředí, seznámení s horolezeckým nebezpečím a záchrana. Tento kurz opravňuje absolventa vodit lidi až do stupně T3 (podle škály CAS kótování dlouhých pochodů). Stupeň T3 je definován jako terén, kde nejsou nutně viditelné všechny cesty, může být vybaven lany nebo řetězy na přidržení rukama k udržení rovnováhy a v některých částech může hrozit riziko pádu kamenů nebo zřícení svahů.

Chef de courses de randonnée alpine

Před zápisem do tohoto kurzu je nutné, aby uchazeč měl absolvovaný kurz „Chef de courses de randonnée en montagne“. Dalšími požadavky jsou platné osvědčení o znalosti první pomoci, dobrá psychická a fyzická kondice, absence závratí, zkušenosti se samostatnou přípravou a realizací dlouhých pochodů v horolezeckém terénu, ovládnutí práce s lanem a základní horolezecké znalosti. Kurz je zaměřen na výuku přípravy kurzů, orientace, ohodnocení horolezeckého nebezpečí, jednoduchého použití lana k přezení náročnějších úseků, vedení skupin v úzkém terénu, přístupných skalách, firnech a na lehkých cestách na ledovci.

Chef de courses été 1

Základními požadavky pro zápis do kurzu jsou platné osvědčení o znalosti první pomoci, zkušenosti s používáním lana z kurzů ve vysokých horách a základní znalost horolezectví. Během kurzu objeví uchazeč svou horolezeckou výkonnost a naučí se vodit skupiny v lehkém horolezeckém terénu. Kurz je hlavně zaměřen na přípravu kurzů, orientaci, výběr výstroje, pokrok a jistotu na lehkém firnu a ledovci, stejně tak na ledu a skále a na záchranu z puklin a záchranu sebe sama.

Formation accélérée de chef de courses été 1

Pokud se uchazeč chce zapsat do tohoto kurzu, musí být členem CAS, mít zkušenosti s vedením snadných kurzů ve středních a vysokých horách a vlastnit platné osvědčení o znalosti první pomoci. Náplň kurzu je stejná jako u předchozího kurzu „Chef de courses été 1“, tento kurz ale vyžaduje vyšší vstupní znalosti a z toho důvodu je i kratší.

Chef de courses été 1 seniors

Základními podmínkami pro zapsání do kurzu jsou platné osvědčení o znalosti první pomoci, zkušenosti s používáním lana z kurzů ve vysokých horách, fyzická kondice do 1200 m za 4 hodiny, základní znalosti používání lana a orientace a výstupy do obtížnosti II – III UIAA. Náplň kurzu je výuka vedení kurzů v lehkém horolezeckém terénu se zaměřením na specifické potřeby seniorů.

Chef de courses été 2

Před zapsáním do tohoto kurzu je nutné absolvovat kurz „Chef de courses été 1“, mít zkušenosti s vedením skupin v klasických horolezeckých kurzech a výstupech a platné osvědčení o znalosti první pomoci. Náplň kurzu je stejná jako v kurzu „Chef de courses été 1, tento kurz navíc umožňuje prohloubení horolezeckých technik. Tato úroveň vzdělání vyžaduje velkou zkušenost s klasickým horolezectvím.

Formation accélérée chef de courses été 2

Mezi požadavky pro zapsání do tohoto kurzu patří členství v CAS, absolvování kurzu „Chef de courses été 1“ se zkušenostmi s vedením skupin v klasických horolezeckých kurzech a výstupech a platné osvědčení o znalosti první pomoci. Absolvent získá zkušenosti jako je příprava kurzů, čtení v mapě, orientace, výběr výstroje, vedení skupin, technika navazování a uzlů a záchrana v prasklinách.

Chef de courses escalade sportive

Mezi požadavky pro zapsání do tohoto kurzu patří zkušenosti se sportovním lezením v hale na úrovni VIII- UIAA a platné osvědčení o znalosti první pomoci. Principem výuky v tomto kurzu je teorie nácviku psychomotoriky, nácvik horolezecké techniky, techniky jištění, vedení skupin a oprávnění školit (metodologie, didaktika, pedagogika). Absolvent může působit jako vedoucí kurzů sportovního lezení v hale a v lezecké škole.

Formation accélérée chef de courses été 1 seniors

Pro zapsání do tohoto kurzu je nutné být vedoucím zimního/letního kurzu CAS nebo být oddílovým vedoucím pro juniory a seniory, mít platné osvědčení o znalosti první pomoci a potěšení z kontaktu s aktivními lidmi na 45 let věku. V tomto zdokonalovacím kurzu získá účastník potřebnou znalost s vedením kurzů pro lidi na 45 let.

(Club Alpine Suisse, 2008)

8.3.1.2 Zimní kurzy

Chef de courses hiver 1

Mezi požadavky pro zápis do kurzu patří osvědčení o absolvování lavinového kurzu Centrální asociace, platné osvědčení o znalosti první pomoci, zkušenosti z lyžařských kurzů, jistá praxe a plynulost ve sjezdu na lyžích s batohem na zádech, v terénu bez ledovců a skalních stěn a v zasněženém terénu, znalost lavin, lanových technik a využívání prostředků k orientaci. Účastník kurzu objeví své horolezecké schopnosti a naučí se nezávislým způsobem vést oddíl CAS nebo soukromý oddíl v základních kurzech v terénu bez ledovců a skalních stěn. K tomu se ještě naučí kurzy připravovat, používat prostředky k orientaci, hodnotit nebezpečí lavin, správný výběr cesty, zakládat fixní jištění a skoby, atd.

Formation accélérée chef de courses hiver 1

Požadavky pro zápis do kurzu jsou členství v CAS, absolvování lavinového kurzu Centrální asociace, zkušenosti s vedením oddílových kurzů na úrovni ekvivalentní kurzu „Chef de courses hiver 1“ a platné osvědčení o znalosti první pomoci. Absolvent získá zkušenosti s přípravou kurzů, orientací, vyhledáváním obětí v lavinách, ohodnocením lavinového nebezpečí, výběrem cesty, přípravou trasy, vedením skupin a čtením v mapě.

Chef de courses hiver 1 seniors

Požadavky pro zápis do kurzu jsou absolvování lavinového kurzu Centrální asociace, platné osvědčení o znalosti první pomoci, zkušenosti z lyžařských kurzů, zkušenost se sjezdovým lyžováním – jistota a plynulost, základní znalost přípravy tras, znalost lavin, využívání prostředků k orientaci a vyhledávání obětí v lavinách. Účastník kurzu zde objeví své horolezecké schopnosti a naučí se organizovat a vést lehké lyžařské kurzy v předalpském terénu podle potřeb seniorů (sport.).

Chef de courses hiver 1 – raquettes

Požadavky pro zápis do kurzu jsou absolvování lavinového kurzu Centrální asociace, platné osvědčení o znalosti první pomoci, zkušenosti z kurzů se sněžnicemi realizované samostatně, znalost vyhledávání obětí v lavinách a používání prostředků k orientaci. Hlavní důraz tohoto kurzu je kladen na vedení skupin v kurzech na sněžnicích

v předalpském terénu, dále se zde účastník naučí připravovat kurzy, dobrou orientaci, ohodnotit lavinové nebezpečí a správnému výběru vybavení.

Chef de courses hiver 2

Před zápisem do tohoto kurzu je nutné absolvovat kurz „Chef de courses hiver 1“ se zkušeností s vedením skupin a velkou zkušeností z lyžařských kurzů ve vysokých horách. Mezi další důležité požadavky patří základní technická znalost postupu po ledovci (záchrana z pukliny, záchrana sebe sama, ovládání techniky se skobami, zacházení s lanem v alpském terénu) a platné osvědčení o znalosti první pomoci. Absolvent zde získá stejné dovednosti jako v kurzu „Chef de courses hiver 1“, dosáhne zde velkého pokroku ve svých znalostech a dovednostech, větší sebedůvěry a zdokonalí si znalost záchrany na ledovci.

Formation accélérée de chef de courses hiver 2

Požadavky pro zápis do kurzu jsou členství v CAS, absolvování kurzu „Chef de courses hiver 1“ a platné osvědčení o znalosti první pomoci. Absolvent získá zkušenosti s přípravou kurzů, čtením v mapě, orientací, hledáním obětí lavin, ohodnocením lavinového nebezpečí, výběrem výstroje, přípravou trasy, vedením skupin, technikou navazování, uzlů a záchranou v puklinách.

(Club Alpine Suisse, 2008)

9 Srovnání vzdělávacích systémů

V následující kapitole budou porovnány jednotlivé vzdělávací systémy z vybraných zemí. Ke každému státu je vytvořena tabulka, kde jsou uvedeny jednotlivé kvalifikační stupně, kterých lze v daném státě dosáhnout, a vybrané dovednosti, které bylo možno ze získaných údajů využít pro srovnání vzdělávacích systémů.

U každé kvalifikace bylo analyzováno šest činností – *první pomoc* (znalost první pomoci), *zakládání jištění* (zakládání vlastního vyjímatelného jištění), *orientace* (práce s mapou, buzolou, GPS, atd.), *meteorologie* (znalost a předpověď počasí), *laviny* (hodnocení lavinového nebezpečí, záchrana obětí lavin), *ledovec* (pohyb na ledovci). Každá činnost byla u daných kvalifikací označena buď A – ano nebo N – ne, podle toho, jestli je u vzdělání vyžadována.

Tab. 5 Srovnávací tabulka – vzdělávací kurzy ČHS

	První pomoc	Zakládání jištění	Orientace	Meteorologie	Laviny	Ledovec
Instruktor sportovního lezení	A	N	N	N	N	N
Instruktor skalního lezení	A	A	N	N	N	N
Instruktor horolezectví	A	A	A	A	A	A

Tab. 6 Srovnávací tabulka – vzdělávací systém MŠMT

	První pomoc	Zakládání jištění	Orientace	Meteorologie	Laviny	Ledovec
Instruktor lezení na umělých stěnách	A	N	N	N	N	N
Instruktor skalního lezení	A	A	N	N	N	N
Průvodcovská činnost horská	A	A	A	A	A	A

Při srovnání v rámci České republiky je z tabulky 5 a 6 patrné, že kvalifikace ČHS, co se týče vzdělání, téměř odpovídají kvalifikacím podle MŠMT. Rozdíl mezi

první a druhou úroveň vzdělání je především v terénu, ve kterém mohou instruktoři vést svou výuku.

Tab. 7 Srovnávací tabulka – letní kurzy – Švýcarsko

	První pomoc	Zakládání jištění	Orientace	Meteorologie	Laviny	Ledovec
Moniteur d'alpinisme en famille	A	N	N	N	N	N
Moniteur d'alpinisme juvénile	A	N	N	N	N	N
Chef de courses de randonnée en montagne	A	N	A	N	N	N
Chef de courses de randonnée alpine	A	N	A	N	N	N
Chef de courses été 1	A	A	A	N	N	A
Formation accélérée de chef de courses été 1	A	A	A	N	N	A
Chef de courses été 1 seniors	A	N	A	N	N	N
Chef de courses été 2	A	A	A	N	N	A
Formation accélérée chef de courses été 2	A	A	A	N	N	A
Chef de courses escalade sportive	A	N	N	N	N	N
Formation accélérée chef de courses été 1 seniors	A	N	A	N	N	N

Tab. 8 Srovnávací tabulka – zimní kurzy – Švýcarsko

	První pomoc	Zakládání jištění	Orientace	Meteorologie	Laviny	Ledovec
Chef de courses hiver 1	A	A	A	N	A	N
Formation accélérée chef de courses hiver 1	A	A	A	N	A	N
Chef de courses hiver 1 seniors	A	N	A	N	A	N
Chef de courses hiver 1 - raquettes	A	N	A	N	A	N
Chef de courses hiver 2	A	A	A	N	A	A
Formation accélérée de chef de courses hiver 2	A	A	A	N	A	A

Švýcarský vzdělávací systém má hlavní dělení na letní kurzy a zimní kurzy. Je rozdělen velmi podrobně podle dosaženého vzdělání, například orientace na seniory nebo juniory, zaměření na chůzi se sněžnicemi, dlouhé pochody horské, dlouhé pochody alpské, atd.

Tab. 9 Srovnávací tabulka – vzdělávací systém – Velká Británie

	První pomoc	Zakládání jištění	Orientace	Meteorologie	Laviny	Ledovec
Climbing Wall Award	A	N	N	N	N	N
Single Pitch Award	A	A	N	N	N	N
Walking Group Leader	A	N	A	N	N	N
Mountain Leader Award	A	A	A	A	N	N
Mountain Leader Award (Winter)	A	A	A	A	A	A
Mountain Instructor Award	A	A	A	A	A	A
Mountain Instructor Certificate	A	A	A	A	A	A
International Mountain Leader	A	A	A	A	A	A

Britský vzdělávací systém je velmi logický a většinou je další úroveň vzdělání podmíněna absolvováním úrovně předchozí. Tento systém je považován za nejpropracovanější na světě.

Z tabulek je patrné, že ve všech vzdělávacích systémech na každé úrovni je kladen důraz na znalost první pomoci. Naopak u žádné kvalifikace ve švýcarském systému se neobjevuje znalost meteorologie, která je u vyšších kvalifikací zaměřených především na zimní období v ostatních systémech vyžadovaná. Švýcaři jsou oproti tomu zaměřeni na dobrou znalost orientace, která se vyskytuje téměř na každé úrovni vzdělání. Podobnost mezi švýcarským systémem a českým lze spatřit v tom, že některé švýcarské kurzy jsou podmíněny členstvím v CAS, podobně jako interní vzdělávání ČHS, s tím rozdílem, že po absolvování švýcarského kurzu jsou absolventi oprávněni vést výuku i komerčně, což v rámci vzdělávání ČHS není možné.

Český vzdělávací systém je od ostatních odlišný rozdělením na dva systémy, kdy jeden systém je interní pro ČHS a druhý je určen pro komerční vzdělávání a komerční vedení túr. Podle zákona je nutno absolvovat nějaký kurz akreditovaný MŠMT pro provozování dané živnosti. U ostatních vybraných států existuje pouze jeden vzdělávací systém, jak pro výuku v rámci svazu tak pro komerční výuku.

Všechny tři státy (Česká republika, Švýcarsko, Velká Británie) jsou členy mezinárodní organizace horských vůdců UIAGM/IFMGA. Tato organizace vzdělává horské vůdce ve všech členských státech podle stejných standardů. Každá země, která se chce stát členem UIAGM se nejprve musí stát kandidátskou zemí. Té je pak přidělena partnerská země, která dohlíží na první vzdělávací běh horských vůdců prostřednictvím svých instruktorů, teprve potom po splnění všech podmínek může být kandidátská země přijata mezi členské země UIAGM. Díky tomuto složitému procesu přijímání členských států je zaručeno, že horští vůdci UIAGM mají všichni stejné vzdělání. V České republice není kvalifikace „Horský vůdce UIAGM“ uznána zákonem, a proto každý vůdce, který absolvuje toto náročné vzdělání, musí absolvovat ještě kurz akreditovaný MŠMT, aby mohl získat živnostenský list na danou činnost.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat vzdělávací systém v oblasti horolezectví v České republice a jeho srovnání s vybranými zahraničními státy. Pro srovnání byly vybrány dva státy, Velká Británie kvůli její roli v historii a při vývoji horolezectví a Švýcarsko jako zástupce alpských zemí.

Horolezectví na spoustu lidí působí jako velmi nebezpečný sport. Vidí spoustu horolezců, kteří při svých výstupech zahynuli v horách. Všeobecně známá však není jedna důležitá věc. Dnešní horolezectví v podobě, v jaké existuje, už není tak nebezpečným sportem, pro ty, co dodržují všechna pravidla, co jsou pro horolezectví důležitá. Zároveň i vybavení je stále dokonalejší a bezpečnější. V dřívějších dobách docházelo k množství i smrtelných úrazů z velké části kvůli špatnému, nedokonalému vybavení, ale především kvůli nedodržování základních zásad horolezectví. Právě proto je vzdělávání v této oblasti důležitým faktorem.

Před zpracováním této práce byl předpoklad, že český vzdělávací systém je nejednotný, nepropojený, což se potvrdilo rozdělením systému na dva samostatné systémy a celkové shánění informací o vzdělání bylo dost obtížné. Obzvláště informace o kurzech akreditovaných MŠMT byly získány pouze z internetových stránek zařízení akreditovaných na vzdělávání. Seznam poskytnutý MŠMT (uvedený v příloze č. 3) byl nekompletní a i databáze získaná dopisováním si s informačním centrem MŠMT neposkytla kompletní seznam. Z toho lze usoudit, že vzdělávací systém České republiky není ucelený a jednotný. Oproti tomu britský vzdělávací systém je velmi podrobně a přehledně popsán na stránkách britského svazu (www.mltuk.org). V porovnání se švýcarským systémem má český systém pouze tři úrovně vzdělání, které jsou komplexnější, ale nedávají možnost menších specializací, jako tomu je ve Švýcarsku.

Za velmi ucelené a propracované vzdělání by se dalo považovat vzdělávání horských vůdců UIAGM. Svědčí o tom důkladné prověřování a přezkušování kandidátských zemí, než jsou přijaty za členské, dále jednotné standarty vzdělávání ve všech členských státech a to, že toto vzdělání je uznáváno mezinárodně.

Při získávání informací o jednotlivých systémech bylo zjištěno, že o horolezectví je stále větší zájem po celém světě. Většina zemí se začala zajímat o to, aby

i horolezectví bylo v jejich zemi právně upraveno, aby byly stanoveny přesné podmínky pro provozování horolezectví a předešlo se tak zbytečným úrazům nebo dokonce smrtelným nehodám. Jak se horolezectví vyvíjí, tak jsou na vzdělání instruktorů kladeny čím dál vyšší nároky. Díky práci mezinárodní organizace UIAA se většina členských států snaží sjednotit vzdělávání instruktorů ve své zemi s Tréninkovými standardy UIAA, které jsou stále aktualizovány a přizpůsobovány potřebám horolezců.

Literatura

1. CLUB ALPINE SUISSE. *Programme des formations du CAS 2008 - Été*. [on-line] [cit. 18. 4. 2008] URL: <http://www.sac-alpin.ch/formation_ete_2008/leiter_s_fr/aps08_leiter_fr.html>
2. CLUB ALPINE SUISSE. *Programme des formations du CAS 2008 - Hiver*. [on-line] [cit. 18. 4. 2008] URL: <http://www.sac-alpin.ch/formation_hiver_2008/leiter_fr/apw08_leiter_fr.html>
3. CLUB ALPINE SUISSE. *Sports de montagne et jeunesse*. [on-line] [cit. 19. 4. 2008] URL: <<http://www.sac-cas.ch/Sports-de-montagne-et-jeunesse.407.0.html?&L=1>>
4. CREASEY, M., SHEPHERD, N., BANKS, N., GRESHAM, N., WOOD, R. *Horolezectví*. REBO PRODUCTIONS CZ, 2000, 1. vydání, ISBN 80-7234-148-0
5. ČESKÁ ASOCIACE HORSKÝCH VŮDCŮ. *Oficiální stránky České asociace horských vůdců*. [on-line] [cit. 12. 4. 2008] URL: <<http://www.horskyvudce.com/index.php?id=1>>
6. ČESKÝ HOROLEZECKÝ SVAZ. *Oficiální stránky Českého horolezeckého svazu*. [on-line] [cit. 16. 3. 2008] URL: <<http://www.horosvaz.cz/index.php?cmd=page&type=7>>
7. ČESKÝ HOROLEZECKÝ SVAZ. *Oficiální stránky českého horolezeckého svazu. Kvalifikace instruktorů ČHS*. [on-line] [cit. 16. 3. 2008] URL: <<http://www.horosvaz.cz/index.php?cmd=page&id=79>>
8. HATTING, G. *Horolezectví*. Svojtka & Co., 2002, 2. vydání, ISBN 80-7237-053-7
9. HAVEL, J. *Skialpinismus. Adventura na cestách. Číslo 3/1995* [on-line] [cit. 16. 4. 2008] URL: <<http://na.cestach.cz/nacestach/clanek.asp?ID=28>>

10. INTERNATIONAL FEDERATION OF MOUNTAIN GUIDES ASSOCIATIONS.
Presentation. [on-line] [cit. 29. 3. 2008]
URL: <<http://www.ivbv.info/en/the-ifmga/presentation.html>>
11. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Akreditované rekvalifikační programy*. [on-line] [cit. 15. 4. 2008]
URL: <<http://www.msmt.cz/Files/asp/vv/jar.asp>>
12. MOUNTAIN LEADER TRAINING UK. *Climbing Wall Award Handbook*. [on-line] [cit. 13. 4. 2008]
URL: <<http://www.mltuk.org/docs/documents/CWAHandbook-Dec19.pdf>>
13. MOUNTAIN LEADER TRAINING UK. *The official sites of Mountain leader training UK*. [on-line] [cit. 13. 4. 2008] URL: <<http://www.mltuk.org/index.html>>
14. PROCHÁZKA, V. *110 let českého horolezectví*. [on-line] [cit. 16. 3. 2008]
URL: <<http://www.horosvaz.cz/index.php?cmd=page&id=228>>
15. PŘÍLOHA Č. 2 NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 469/2000 SB.
16. SBÍRKA ZÁKONŮ Č. 209/2001
17. TRNKA, J. *Seznam akreditovaných zařízení ve sportu a tělovýchově roku 2008*. [on-line] [cit. 20. 3. 2008] URL: <<http://www.msmt.cz/sport/seznam-akreditovanych-zarizeni-ve-sportu-a-telovychove-roku-2008>>
18. UNION INTERNATIONALE DES ASSOCIATIONS D'ALPINISME. *Commissions*. [on-line] [cit. 17. 3. 2008]
URL: <http://theuiaa.org/interna.php?page=commissions_mountaineering.html&change_language=ENG>
19. UNION INTERNATIONALE DES ASSOCIATIONS D'ALPINISME. *Training Standards*. [on-line] [cit. 17. 3. 2008] URL: <<http://www.theuiaa.org/training.html>>
20. VOMÁČKO, S., BOŠTÍKOVÁ, S. *Lezení na umělých stěnách*. Grada Publishing a. s., 2003, 1. vydání, ISBN 80-247-0406-4

21. WIKIPEDIE. *Otevřená internetová encyklopedie*. Horolezectví. [on-line]
[cit. 6. 3. 2008] URL: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Horolezectv%C3%AD>>

22. WIKIPEDIE. *Otevřená internetová encyklopedie*. UIAA. [on-line]
[cit. 17. 3. 2008] URL: <<http://en.wikipedia.org/wiki/UIAA>>

23. WIKIPEDIE. *Otevřená internetová encyklopedie*. UIMLA. [on-line]
[cit. 14. 3. 2008]
URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Union_of_International_Mountain_Leader_Associations>

24. ZÁKON Č. 286/1995 SB.

25. ZÁKON Č. 455/1991 SB., O ŽIVNOSTENSKÉM PODNIKÁNÍ

Seznam obrázků

Obr. 1 Logo UIAA.....	12
Obr. 2 Logo ČHS.....	13
Obr. 3 Logo UIAGM.....	14
Obr. 4 Logo ČAHV.....	14
Obr. 5 Logo UIMLA.....	16

Seznam tabulek

Tab. 1 Poskytování tělovýchovných a sportovních služeb v oblasti	19
Tab. 2 Způsoby prokazování odborné způsobilosti - Průvodcovská činnost horská.....	20
Tab. 3 Průvodcovská činnost horská	20
Tab. 4 Výňatek ze zákona č. 286/1995 Sb. – příloha č.2 k zákonu č. 455/1991 Sb.....	21
Tab. 5 Srovnávací tabulka – vzdělávací kurzy ČHS	33
Tab. 6 Srovnávací tabulka – vzdělávací systém MŠMT	33
Tab. 7 Srovnávací tabulka – letní kurzy – Švýcarsko.....	34
Tab. 8 Srovnávací tabulka – zimní kurzy – Švýcarsko.....	35
Tab. 9 Srovnávací tabulka – vzdělávací systém – Velká Británie.....	35

Přílohy

Příloha č. 1

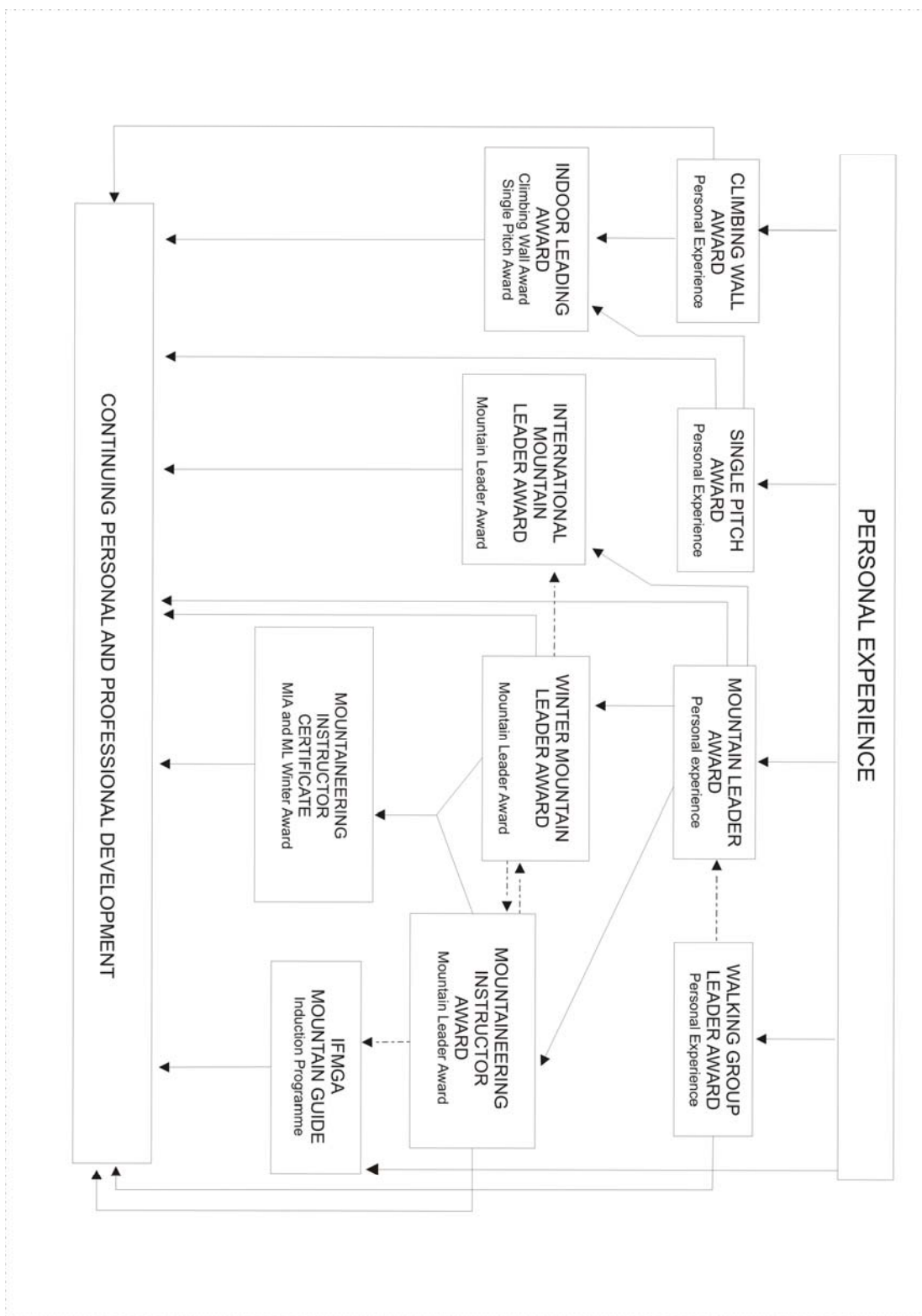
Srovnávací tabulka evropských klasifikačních stupnic

UIAA	Francie	Velká Británie (technická náročnost)	VB (obtížnost)	Německo
I	1		mírně těžké	I
II	2		těžké	II
III	3		velmi těžké	III
IV	4	4a	neobyčejně těžké (S)	IV
V-				V
V		4b	nadmíru těžké (VS)	VI
V+	5	4c		VIIa
VI-		5a	krajně těžké	VIIb
VI	6a		E1	
VI+	6a+	5b		VIIc
VII-	6b		E2	VIIIa
VII	6b+	5c		VIIIb
VII+	6c		E3	VIIIc
VIII-	6c+	6a		IXa
VIII	7a/7a+		E4	IXb
VIII+	7b	6b		IXc
IX-	7b+/7c		E5	Xa
IX	7c+			Xb
IX+	8a	6c		Xc
X-	8a+		E6	
X	8b	7a		
X+	8b+		E7	
XI-	8c	7b		
XI	8c+	7c	E8/9	

(Hatting, 2002, str. 152)

Příloha č. 2

Návaznosti kvalifikací ve vzdělávacím systému Velké Británie

(Mountain Leader Training UK, 2008)

Příloha č. 3

Seznam akreditovaných zařízení ve sportu a tělovýchově

a) pro období 2004 – 2007

vzdělávací zařízení	vzdělávací program pro:	Adresa a telefon	Platnost do:
Factory Pro	Instruktor spinningu	Factory Pro a.s. Nádražní 32 150 00 Praha 5 – Smíchov 221 420 849	2007
TU Ostrava – Klimková	Instruktor aerobiku	Katedra tělesné výchovy a sportu, VŠB – TU Tř. 17. listopadu 15 708 00 Ostrava 069 6996122	2007
VSK Ped.F. Brandýs	Cvičitel plavání 2. třídy	Královická 915 Brandýs n. Labem 326 904 381	2007
Dr. V. Kolouch	Instruktor Fitcentra	Rybkova 1 602 00 Brno 549 271 139	2007
Mgr. Buzková	Instruktor aerobiku	Moravská škola aerobiku Mgr. Eva Buzková Záhumenní 2150 708 00 Ostrava 596 923 273	2007
Český tenisový svaz	Trenér tenisu 2. třídy	Stadion Štvanice 170 00 Praha 7 222 333 444	2007
Český svaz Juda	Trenér Juda	Zátopkova 100/2 160 17 Praha 6 233 355 280	2007
Stanislav Vidím	Trenér lukostřelby 2. třídy	Bohdalec 1097/1	2007

		140 00 Praha 4 224 322 497	
ČASPV	Instruktor AE Cycling Trenér tanečních disciplín	Vaničkova 2, P.O. Box 1, 160 17 Praha 6 257 213 286	2007
Český lukostřelecký svaz	Trenér lukostřelby 2. třídy	Zátopkova 100/2 160 17 Praha 6 233 350 206	2007
ERPET GROUP, a.s.	Průvodcovská činnost tělovýchovná a sportovní	Strakonická 2860 150 00 Praha 5 257 318 831	2007
Jaroslav Sedláček	Cvičitel jezdeckví voltiž spřežení reining	Hillebrantova 1077/2 158 00 Praha 5	2007
Ski plus systém Jaromír Lukáš	Cvičitel lyžování	Na Horkách 870/25A 73701 Český Těšín	2007
ČS Curlingu	Trenér curlingu 2.třídy	Vaničkova 2 PO BOX 40 160 17 Praha 6	2007
SL ČR	Cvičitel lyžování	Zátopkova 100/2 160 17 Praha 6	2007
Český svaz Taekwondo WTF	Trenér teakwondo WTF	Zátopkova 100/2 160 17 Praha 6	2007
ČSLŠ	Cvičitel lyžování	Podjavorinské 1609 149 00 Praha 4	2007
Adventura	Průvodcovská činnost	Voroněžská 20 101 00 Praha 10	2007
APUL	Cvičitel lyžování	543 51 Špindlerův Mlýn P.O.BOX 7	2007
Sport BP (Binter)	Cvičitel lyžování	Sokolský ostrov 1 370 01 České Budějovice	2007
Dr. Houser	Cvičitel lyžování	Hartmanova 1141/96	2007

		674 01 Třebíč	
ČMFS	trenér UEFA–mezinárod. trenér UEFA-licence A trenér UEFA-licence B	Diskařská 100 Praha 160 17	2007

b) pro období 2005 - 2008

MVDr Nesňalová	Cvičitel jezdeckví (voltiž, spřežení, reining + obecný)	Horáková 8 616 Brno	2008
Asociace tradičního Okinawského karatedó ČR	Cvičitel okinawského karate II.třídy	Dvorce 12 506 01 Jičín	2008
1. snowboardová	Cvičitel snowboardingu, instruktor snowb.	Želetavská 37 750 00 Přerov	2008
ČOS	Cv. II.třídy PŠ R+D Cv. všestrannosti Trenér florbalu II.třídy Trenér SG II.třídy Cv.aerobiku II.třídy Cv. RG II.třídy	Újezd 450 118 01 Praha 1	2008
FACE s.r.o.	Instruktor aerobiku – FACE Instruktor AE cycling	Stodůlecká 586, 158 00 Praha 5	2008
Mgr. Stachová	Instruktor Fitness Instr. bojových sportů Spinning instruktor Squash instruktor Cvičitel lyžování	Zárubova 8 142 00 Praha 4 – Kamýk	2008
ČASPV	Cvičitel: Všeobecné gymnastiky Rytmičké gymnastiky Aerobiku PD a R+D Psychomotoriky	Vaničkova 2 160 17 Praha 6	2008

	Rekreačních sportů SPV Zdravotní TV Instruktor fitcentra Vedoucí táborových pobytů		
TJ Rozvoj Praha 4 – SKIPLUS	Cvičitel lyžování	Čermákova 5 120 00 Praha 2	2008
Blue Gym s.r.o.	Instruktor aerobiku	Kotlářská 53 600 00 Brno	2008
ČA Horských vůdců	Instruktor skalního lezení Průvodcovská činnost horská	ČSLA 405 301 11 Planá nad Lužnicí	2008
Česká asociace canyoningu	Průvodcovská činnost Tělovýchovná a sportovní činnost (canyoning)	Gruzínská 1 655 00 Brno	2008
CESA Brno	Instruktor aerobiku Instruktor kondičního posilování Instruktor aerobiku se zaměřením na jízdu na stacionárních kolech Cvičitel lyžování	Technická 2896 6169 Brno	2008
KL Turnov	Cvičitel lyžování	POBox 36 511 01 Turnov	14.12. 2008

c) pro období 2006 - 2009

ČUBU	Trenér 2. třídy: Karatedo Aikido Kick box Jodo Iado Instruktor sebeobrany	Atletická 100/2 160 17 Praha 6	15. 3. 2009
Český volejbalový svaz	Trenér volejbalu 2. třídy	Atletická 100/2	15. 3. 2009

		160 17 Praha 6	
PaedDr. Petr Tlapák	Instruktor fitness Instruktor posilování	Vokovická 3, 165 00 Praha 6	30. 6. 2009
APUL	Mezinárodní učitel lyžování	BOX 7 543 51 Špindlerův Mlýn	30. 6. 2009
PaedDr. Hana Toufarová	Instruktor aerobiku	Sibiřská 31, 621 00 Brno	30.10. 2009
Power Yoga Akademie	Instruktor Power jógy Instruktor Hatha jógy	Fugnerovo nám. 5 120 00 Praha 2	30.10. 2009
JK Hradisko	Cvičitel jezdeckví	Hradisko 431 756 61 Rožnov p. Radhoštem	30.10. 2009
APUL	Cvičitel snowboardingu	P.O.Box 7 543 51 Špindl. Mlýn	30.10. 2009
ERPET GROUP, a.s.	Cvičitel golfu	Strakonická 2860, 150 00 Praha 5	30.10. 2009

d) pro období 2007 - 2010

SPORT CENTRUM DELFÍN	Instruktor aerobiku	B. Němcové 54, 370 87 České Budějovice	31.1. 2010
Pražský Klub Lyžařů	Cvičitel lyžování	U Družstva Život 24, 140 00 Praha 4	31.1. 2010
PANDA SPORT	Mistr plavčí Cvičitel plavání	Máchova 203, 471 27 Stráž pod Ralskem	31.1. 2010
PaedDr. Vladimír KOLOUCH	Instruktor fitcentra	Kunštátská 9, 6021 00 Brno	1.2. 2010
VSK PedF UK	Cvičitel plavání Plavčík	Karlovická 915, 250 01 Brandýs nad Labem	1.3. 2010
SZeŠ Lanškroun	Cvičitel jezdeckví	Dolní Třešňovec 17,	1.3. 2010

		563 22 Lanškroun	
Sport Service, s.r.o.	Instruktor lyžování Instruktor snowboardingu Cvičitel lyžování	Špičák 182, 340 04 Železná Ruda	1.3. 2010
Český střelecký svaz	Trenér sportovní střelby	U Pergamenky 3, 170 00 Praha 7	1.4. 2010
ERPET Group, a.s.	Provozovatel tělových. a sport. zařízení – golfová hřiště	Strakonická 2860, 150 00 Praha 5	1.4. 2010
Asociace profesionálních lyžařských škol	Cvičitel lyžování Cvičitel snowboardingu	Dolní Hejčínská 36 779 00 Olomouc	1.5. 2010
Svaz lyžařů ČR	Trenér alpských disciplin	Zátopkova 100/2 160 17 Praha 6	1.5. 2010
Vysokoškolský sportovní klub MZLU v Brně	Cvičitel lyžování Instruktor snowboardingu	J.Babáka 3/5 616 00 Brno	1.5. 2010
Český lukostřelecký svaz	Trenér lukostřelby	Zátopkova 100/2 160 17 Praha 6	1.6. 2010
Ústřední škola ČOS	Cvičitel zdravotní tělesné výchovy II. třídy Instruktor fitness	Tyršův dům, Újezd 450/40 118 01 Praha 1- M.Strana	1.6. 2010
Vysoká škola báňská – Technická universita Ostrava	Instruktor aerobiku	Třída 17.listopadu 15 708 00 Ostrava-Poruba	1.6. 2010
Česká škola aqua aerobiku	Instruktor aqua - aerobiku	Jeremenkova 653/3 787 01 Šumperk	1.6. 2010
Český svaz aerobiku	Instruktor aerobiku Trenér soutěžních forem aerobiku Instruktor fitness	Vaničkova 2, P.O.Box 1 160 17 Praha 6	1.6. 2010
Škola jógy Karakal	Cvičitel jógy II. třídy Cvičitel jógy III. třídy	Vrchlického 1641 738 02 Frýdek Místek	3.9. 2010
Bc. Roman Micka	Instruktor wu-shu	Na Libuši 641	3.9. 2010

	Lektor wu-shu	391 65 Bechyně	
Český svaz lyžařských škol	Cvičitel lyžování	Podjavorinské 1609 149 00 Praha 4	1.1. 2011
Kanoistický klub Rakovník	Instruktor lyžování	Na Studánkách 2589 269 01 Rakovník	3.9. 2010
Gymnasium Teplice	Instruktor lyžování	Čs.dobrovolníků 530/11 415 01 Teplice	3.9. 2010
Baby klub Plaváček	Instruktor plavání a pohybové výchovy kojenců, batolat a dětí předškolního věku	Nezvalova 2090/10, 591 01 Ždár n. Sáz.	3.9. 2010

e) pro období 2008 - 2011

Svaz lyžařů ČR	Cvičitel lyžování	Atletická 100/2 160 17 Praha 6	7.2.2011
Aerobic Sports, s.r.o.	Instruktor aerobiku	Sibiřská 31 621 00 Brno	7.2.2011
SHS Třebíč – Dr.P.Houser	Cvičitel lyžování	Hartmannova 1141/96 674 01 Třebíč	7.2.2011
Českomoravský fotbalový svaz	„PRO“ UEFA licence „A“ UEFA licence „B“ UEFA licence	Kozí 7 110 00 Praha 1	7.2.2011

Aktualizace ke dni 26.2. 2008

(Trnka, 2008)